

Vrouwelijke genitale verminking

Hoeveel meisjes lopen risico in België?

België

16-27 % (*)
loopt risico op
VGV

Naar schatting loopt in België **16 tot 27 % van de meisjes risico** op vrouwelijke genitale verminking (VGV), binnen een totale populatie van 22 544 meisjes van 0-18 jaar die afkomstig zijn uit landen waar vrouwelijke genitale verminking voorkomt.

De meeste meisjes in België die risico lopen op vrouwelijke genitale verminking, zijn afkomstig uit Guinee en Somalië. Een kleiner deel van de meisjes uit de risicogroep is afkomstig uit Egypte, Sierra Leone, Ivoorkust, Nigeria en Djibouti.

Dit blijkt uit de resultaten van het nieuwste onderzoek van het Europees Instituut voor gendergelijkheid (EIGE) naar vrouwelijke genitale verminking in de EU (1).

Vrouwelijke genitale verminking is een ernstige vorm van gendergerelateerd geweld en veroorzaakt zware fysieke en psychologische schade aan de levens van slachtoffers overal ter wereld. VGV is een gewelddadige vorm van onderwerping van vrouwen en meisjes en is volkomen in strijd met de beginselen van gendergelijkheid.

Volgens de Wereldgezondheidsorganisatie verwijst de term vrouwelijke genitale verminking naar „elke ingreep die leidt tot de gedeeltelijke of volledige verwijdering van de uitwendige vrouwelijke geslachtsorganen of elke andere verwonding van de vrouwelijke geslachtsorganen om niet-medische redenen” (2).

© JfJacobsz/Shutterstock.com

Over het onderzoek en het Europees Instituut voor gendergelijkheid

Het onderzoek „Estimation of girls at risk of female genital mutilation in the European Union — Belgium, Greece, France, Italy, Cyprus and Malta” is uitgevoerd in 2017-2018. Het dient ter ondersteuning van de EU-instellingen en EU-lidstaten, doordat het nauwkeurigere informatie geeft over vrouwelijke genitale verminking en de risico's voor meisjes in de Europese Unie om daarvan slachtoffer te worden.

EIGE is het kenniscentrum voor gendergelijkheid van de EU. Het ondersteunt beleidsmakers en de betrokken instellingen bij hun inspanningen om de gelijkheid van vrouwen en mannen te realiseren voor alle EU-burgers, door hen te voorzien van specifieke expertise en vergelijkbare en betrouwbare gegevens op het gebied van gendergelijkheid in de EU.

Zie voor meer informatie www.eige.europa.eu

Welke tendensen zijn zichtbaar? Het percentage meisjes dat een groot risico loopt (3), is licht gedaald, van 28 % in 2011 naar 27 % in 2016. Het totale aantal meisjes dat risico loopt, is echter gestegen naar meer dan 2 000. In dezelfde periode is het totale aantal migrantenmeisjes in België uit landen waar VGV voorkomt, gestegen van 14 815 naar 22 544. Deze stijging heeft te maken met een groeiende tweede generatie migranten in België uit landen waar VGV voorkomt.

(*) Dit percentage heeft betrekking op meisjes van 0-18 jaar die afkomstig zijn uit landen waar vrouwelijke genitale verminking voorkomt.

(1) Het Europees Instituut voor gendergelijkheid, „Estimation of girls at risk of female genital mutilation in the European Union — Belgium, Greece, France, Italy, Cyprus and Malta”, 2018.

(2) Wereldgezondheidsorganisatie, Factsheet on female genital mutilation (<http://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/female-genital-mutilation>).

(3) Raadpleeg het rapport „Estimation of girls at risk of female genital mutilation in the European Union — Belgium, Greece, France, Italy, Cyprus and Malta”, 2018, voor een gedetailleerde beschrijving van de scenario's met klein en groot risico.

Hoe wordt vrouwelijke genitale verminking tegengestaan in België?

Vrouwelijke genitale verminking is in België sinds 2001 een misdrijf krachtens artikel 409 van het Belgische **Wetboek van Strafrecht**. Ook geldt het principe van extraterritorialiteit, waardoor VGV ook strafbaar is wanneer deze praktijk in het buitenland is uitgevoerd.

Het College van procureurs-generaal en de minister van Justitie hebben een omzendbrief aangenomen met betrekking tot, onder andere, het beleid inzake onderzoek naar en vervolging van vrouwelijke genitale verminking (COL 06/2007), waarmee **richtsnoeren** werden vastgesteld om een uniforme benadering door politie en de rechterlijke macht mogelijk te maken.

Algemene bepalingen inzake **kinderbescherming** kunnen worden toegepast in gevallen van vrouwelijke genitale verminking, en ouders kunnen aansprakelijk worden gesteld als vrouwelijke genitale verminking bij hun kind wordt uitgevoerd. Er bestaat een specifieke wettelijke bepaling (artikel 458 van het Wetboek van Strafrecht) met betrekking tot het melden van gevallen van vrouwelijke genitale verminking, en er zijn ook meldingsrichtlijnen voor de betrokken experts.

Er kan **asiel** worden verleend aan vrouwen en meisjes die slachtoffer zijn geworden, of het gevaar lopen slachtoffer te worden, van vrouwelijke genitale verminking, krachtens artikel 48/3, van de Vreemdelingenwet (gewijzigd in 2006).

Het **nationaal actieplan** ter bestrijding van alle vormen van gendergerelateerd geweld (2015-2019) bevat gedetailleerde beleids- en campagne maatregelen om het probleem van vrouwelijke genitale verminking aan te pakken, met een focus op gezondheid en onderwijs.

© AmeliaFox/Shutterstock.com

Gezichtspunten van de gemeenschap

Om diepgaande kennis en diepgaand begrip te krijgen van vrouwelijke genitale verminking onder de diaspora in België, zijn gesprekken gevoerd met focusgroepen van vrouwen en mannen die afkomstig zijn uit Guinee, Irak en Somalië.

Alle Guineese, Iraakse en Somalische vrouwen die deelnamen aan de focusgroep, waren tegen alle vormen van vrouwelijke genitale verminking, net als de meeste mannelijke deelnemers uit Somalië. Een aantal mannen uit Somalië was echter niet tegen enkele van de zogenaamde „lichtere” vormen van VGV. Deelnemers vertelden dat VGV nog steeds voorkomt in hun land van herkomst, met name binnen bepaalde gemeenschappen, als traditie die van generatie op generatie wordt doorgegeven en bedoeld is om de seksualiteit van vrouwen te beheersen. De vrouwelijke deelnemers uit Irak gaven aan dat VGV ook gebruikt wordt door gewapende groepen als middel om de bevolking onder controle te houden.

Deelnemers van alle focusgroepen gaven aan dat vrouwelijke genitale verminking in Europa veel minder voorkomt. Toch wordt van vrouwen nog steeds verwacht dat ze zich schikken naar traditionele genderrollen, en de Guineese vrouwen benadrukten het belang van het behoud van hun maagdelijkheid. Bij terugkeer in hun land van herkomst voelden deelnemers sterke sociale druk om hun dochters te laten „besnijden”, met name van oudere vrouwen. Uit de discussies met de focusgroepen is duidelijk geworden dat VGV in het geheim plaatsvindt en bij terugkeer in het land van herkomst. Reizen naar het land van herkomst vormt dus een risicofactor voor VGV.

Als het besluit werd genomen om in België geen VGV te verrichten, was dit omwille van: het verkrijgen van nieuwe informatie over VGV en de gevolgen ervan voor de gezondheid; Belgische wetgeving en sociale normen tegen vrouwelijke genitale verminking; de ontdekking dat VGV geen religieuze vereiste is, en een verandering in mentaliteit na aankomst in Europa. Ook benadrukten deelnemers het belang van voorlichtingscampagnes om een verschuiving van agressievere naar minder ernstige vormen van vrouwelijke genitale verminking te stimuleren in hun landen van herkomst.

Vrouwelijke genitale verminking in de context van migratie

Uit gegevens van Statbel, het Belgische bureau voor de statistiek, blijkt dat in 2016 54 meisjes (0-19) België hebben verlaten en 1 225 meisjes het land zijn binnengekomen. Gegevens over de leeftijd en het land van herkomst/bestemming

van de meisjes zijn noodzakelijk om het risico te kunnen inschatten dat zij slachtoffer zullen worden van vrouwelijke genitale verminking (in het geval van terugkeer naar het land van herkomst).

Asielzoekende meisjes vallen buiten de categorie verblijfsmigranten, omdat de pushfactoren voor migratie anders zijn. Naar schatting loopt in België **23 % van de asielzoekende meisjes risico** op vrouwelijke genitale verminking (2016), op een totaal aantal van 969 asielzoekende meisjes van 0-18 jaar die afkomstig zijn uit landen waar VGV voorkomt.

Aanbevelingen voor België

- ✓ **Houd toezicht op het effect van wetgeving en beleid.** Tussen 2008 en 2016 zijn er geen VGV-gerelateerde veroordelingen geweest. Door toezicht te houden op het effect van wetgeving en beleid kan een beter begrip van de situatie worden bereikt en wordt het bewustzijn van de noodzaak van sterkere rechtshandhaving versterkt.
- ✓ **Zorg voor systematische, genderbewuste asielvoorzieningen.** België beschikt over genderbewuste asielvoorzieningen. Er dient gewaarborgd te worden dat procedures worden gestandaardiseerd en dat alle nieuwkomers systematisch worden voorgelicht over vrouwelijke genitale verminking.
- ✓ **Versterk het integratie- en migratiebeleid.** Dat in België steeds meer mensen afzien van VGV, heeft te maken met factoren zoals nieuwe informatie over VGV, de Belgische wetgeving en sociale normen tegen VGV. Deze zaken moeten als ontmoedigende factoren meegenomen worden in het integratie- en migratiebeleid. Ook moet beleid voor de aanpak van VGV worden uitgebreid naar de asiel-, politie- en justitiesector.
- ✓ **Maak en implementeer beleid samen met de betrokken gemeenschappen.** Voor de implementatie van het beleid dat strookt met de behoeften van de primaire begunstigden, is het essentieel dat gemeenschappen, die met VGV te maken hebben, en maatschappelijke organisaties erbij betrokken worden. Als contact wordt gezocht met gemeenschappen, is het belangrijk om de heterogeniteit daarvan te onderkennen en gerichte strategieën te gebruiken voor een zo breed mogelijke benadering.
- ✓ **Ondersteun gespecialiseerde organisaties en projecten.** Maatschappelijke organisaties moeten worden ondersteund en financiering moet behouden blijven om ervoor te zorgen dat het werk op de lange termijn kan worden voortgezet. Succesvolle projecten moeten geïntegreerde langetermijnacties worden. Innovatieve initiatieven moeten, door middel van openbare verzoeken om financiering, worden aangemoedigd en ondersteund.
- ✓ **Zorg voor preventie door middel van onderwijs.** Deelnemers aan de focusgroepen die in België naar school waren geweest, hadden op school geen enkele informatie ontvangen over VGV. Binnen het onderwijssysteem zou er voorlichting moeten plaatsvinden. Leraren en artsen kunnen worden betrokken bij preventie door middel van onderwijs en bescherming. Het is belangrijk dat onderwijzend personeel passend wordt getraind in het geven van voorlichting en daarin ook wordt aangemoedigd.
- ✓ **Geef voorlichting over de negatieve gevolgen voor de gezondheid.** Kennis over de negatieve gevolgen van VGV voor de gezondheid is een effectief ontmoedigingsmiddel. Bewustwordingscampagnes over VGV met een focus op de gevolgen voor de gezondheid, gericht op zowel vrouwen als mannen, moeten worden voortgezet en versterkt.
- ✓ **Gebruik de juiste communicatiekanalen.** Er is behoefte aan krachtig geformuleerde, heldere en breed toegankelijke informatie die zowel online als offline beschikbaar is in verschillende talen. Er moeten verschillende platformen worden gebruikt voor voorlichting over VGV, de gevolgen ervan en beschikbare VGV-gerelateerde diensten en doorverwijzingsmechanismen.
- ✓ **Verbeter de beschikbaarheid van kwantitatieve gegevens.** De terminologie van Eurostat met betrekking tot migranten moet worden geharmoniseerd met de definities die EIGE gebruikt. Ook moet meer informatie worden verzameld over meisjes van wie de moeder een genaturaliseerde migrant is en die in het Belgische bevolkingsregister zijn opgenomen. Personen met een vluchtelingenstatus moeten worden onderscheiden van andere verblijfsmigranten van de eerste generatie in het Belgische bevolkingsregister. Daarnaast moeten gegevens worden verzameld over onregelmatige/ongedocumenteerde migratie.

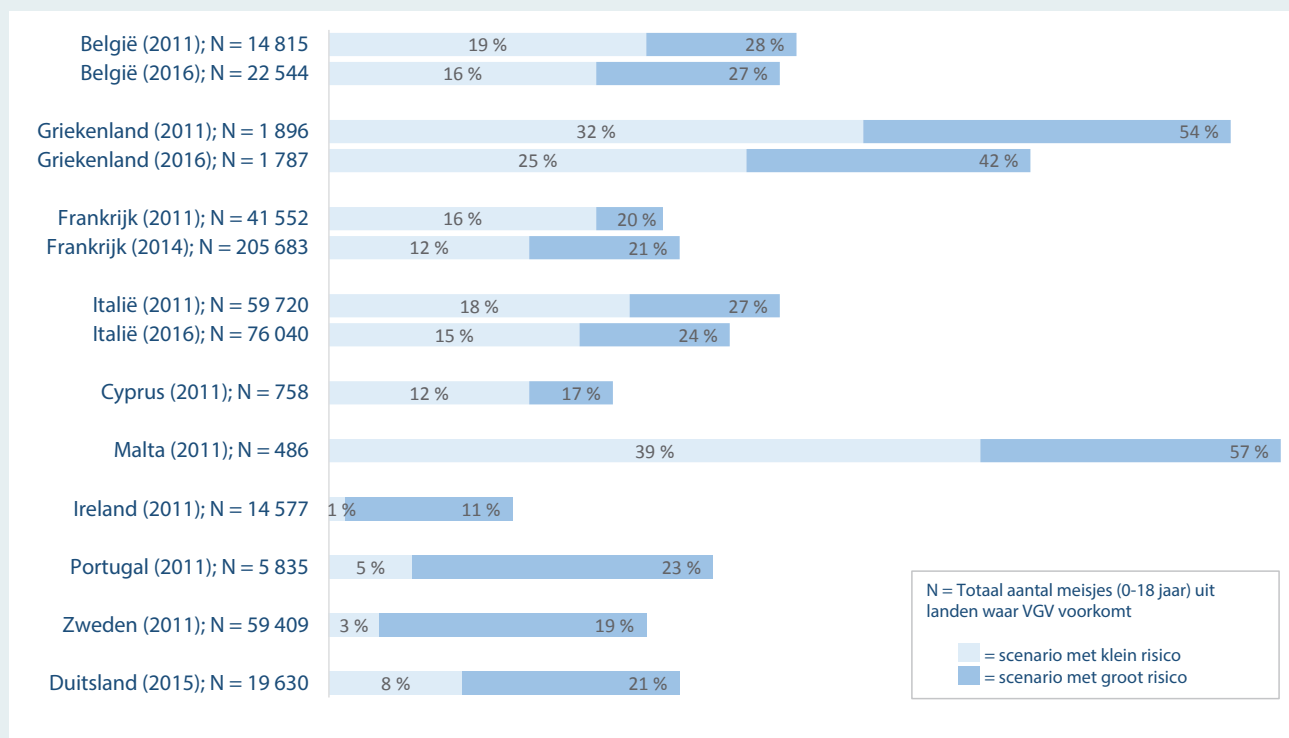
Vrouwelijke genitale verminking is een probleem in de Europese Unie

EIGE heeft een methode ontwikkeld om het aantal meisjes in de EU te schatten dat risico loopt op VGV. Deze methode is toegepast in tien lidstaten en laat zien dat ook meisjes die in de Europese Unie verblijven, met dit verschijnsel te maken hebben.

Aanbevelingen voor de Europese Unie

- ✓ **Ratificeer het Verdrag van Istanbul.** Dit is een juridisch bindend instrument dat gewijd is aan het bestrijden van geweld tegen vrouwen, met inbegrip van vrouwelijke genitale verminking. Het verdrag roept op tot een brede implementatie van het beginsel van extraterritorialiteit, genderbewuste asielvoorzieningen en ontvangstprocedures, en het verzamelen van vergelijkbare en uitgesplitste gegevens over vrouwelijke genitale verminking.
- ✓ **Voer een genderbewust gemeenschappelijk Europees asielstelsel in.** Door gendergelijkheid te bevorderen in het asielproces van de Europese Unie en gendergerelateerde aspecten mee te laten wegen bij iedere toekomstige wetgeving inzake een gemeenschappelijk Europees asielstelsel, wordt het mogelijk gevallen van vrouwelijke genitale verminking zorgvuldig en passend te behandelen. EU-brede richtsnoeren

Figuur 1. Schatting van het aantal en percentage van de meisjes van 0-18 jaar uit de verblijfsmigrantenbevolking dat risico loopt op VGV ⁽⁴⁾

Bronnen: EIGE, „Estimation of girls at risk of female genital mutilation in the European Union — Belgium, Greece, France, Italy, Cyprus and Malta”, 2018; EIGE, „Estimation of girls at risk of female genital mutilation in the European Union”, 2015, en Integra, „Eine empirische Studie zu weiblicher Genitalverstümmelung in Deutschland”, 2017.

voor genderbewuste asielprocedures maken het mogelijk om geharmoniseerde systemen en procedures in te voeren voor een vroegtijdige waarschuwing van frontliniemedewerkers bij grensautoriteiten, opvangcentra en gezondheidsinstellingen.

voorkomt, met name in plattelandsgebieden. Samenwerking met alle betrokkenen is essentieel: EU-organen, de Verenigde Naties, maatschappelijke organisaties en betrokkenen uit de lokale gemeenschap.

- ✓ **Bevorder externe maatregelen ter preventie van vrouwelijke genitale verminking.** Voor meisjes in de Europese Unie is een bezoek aan hun land van herkomst een indicator voor een ernstig risico op vrouwelijke genitale verminking. Met gerichte externe maatregelen kan dit risico in het land van herkomst worden tegengegaan. De reikwijdte van de preventie moet worden uitgebreid naar minder bekende gemeenschappen in het Midden-Oosten en Azië waar VGV

- ✓ **Stimuleer via de EU-integratiestrategieën.** Uit onderzoek blijkt dat succesvolle integratie een positief effect heeft op de mate waarin mensen besluiten af te zien van vrouwelijke genitale verminking. Deze dimensie moet worden meegenomen in EU-strategieën met betrekking tot de integratie van ingezetenen van niet-EU-landen. Daarin moeten ook, door middel van integratiebeleid, expliciete stimulansen worden geboden om het risico op vrouwelijke genitale verminking tegen te gaan.

⁽⁴⁾ Vergelijking dient slechts ter indicatie, aangezien verschillende methoden zijn gebruikt voor de drie verschillende brononderzoeken.

Europees Instituut voor gendergelijkheid, EIGE

Het Europees Instituut voor gendergelijkheid (EIGE) is het Europese kenniscentrum voor gendergelijkheid. EIGE ondersteunt beleidsmakers en alle relevante instellingen in hun inspanningen om gelijkheid tussen vrouwen en mannen te verwezenlijken voor alle Europeanen. Het voorziet hen hiervoor van specifieke expertise en vergelijkbare en betrouwbare gegevens over gendergelijkheid in Europa.

© Europees Instituut voor gendergelijkheid, EIGE
Overneming met bronvermelding toegestaan.

Europees Instituut voor gendergelijkheid, EIGE
Gedimino pr. 16
LT-01103 Vilnius
LITOUWEN

Meer informatie

<http://eige.europa.eu>
facebook.com/eige.europa.eu
twitter.com/eurogender
youtube.com/eurogender
eige.sec@eige.europa.eu
 +370 52157444